

LEXIA

Legal Excellence

Oikeussuojakeinot julkisissa hankinnoissa

Agenda:

- Lyhyesti Lexiasta
- Yleistä aiheesta
- Hankintalain mukaiset oikeussuojakeinot
- Oikaisuvaatimus
- Markkinaoikeusvalitus
- Esimerkkejä
- Hyvitysmaksu
- Vahingonkorvaus julkisissa hankinnoissa

LEXIA

Legal Excellence

20+

**vuotta vahvaa
osaamista**

65

**rohkeaa
ammattilaista**

ASIAKASLÄHTÖINEN LÄHESTYMINEN

Asiakaslähtöinen lähestyminen kuuluu ydinprosesseihimme kaikissa Lexian palveluissa.

Lexian missiona on tarjota parhaita juridisia ratkaisuja, jotka tuottavat liiketoiminnallisia tuloksia asiakkaille.

LIIKETOIMINTALÄHTÖISIÄ RATKAISUJA

Lexian palveluiden ydin rakentuu ammattilaisistamme, joilla on vahva juridinen osaaminen yhdistettynä ymmärykseen asiakkaan liiketoiminnan strategiasta ja tavoitteista.

Lexialaiset ovat sitoutuneet päivittämään jatkuvasti liiketoimintaosaamistaan ja -lähtöistä ajattelua, jotta voimme tarjota asiakkaillemme parhaita ratkaisuja.

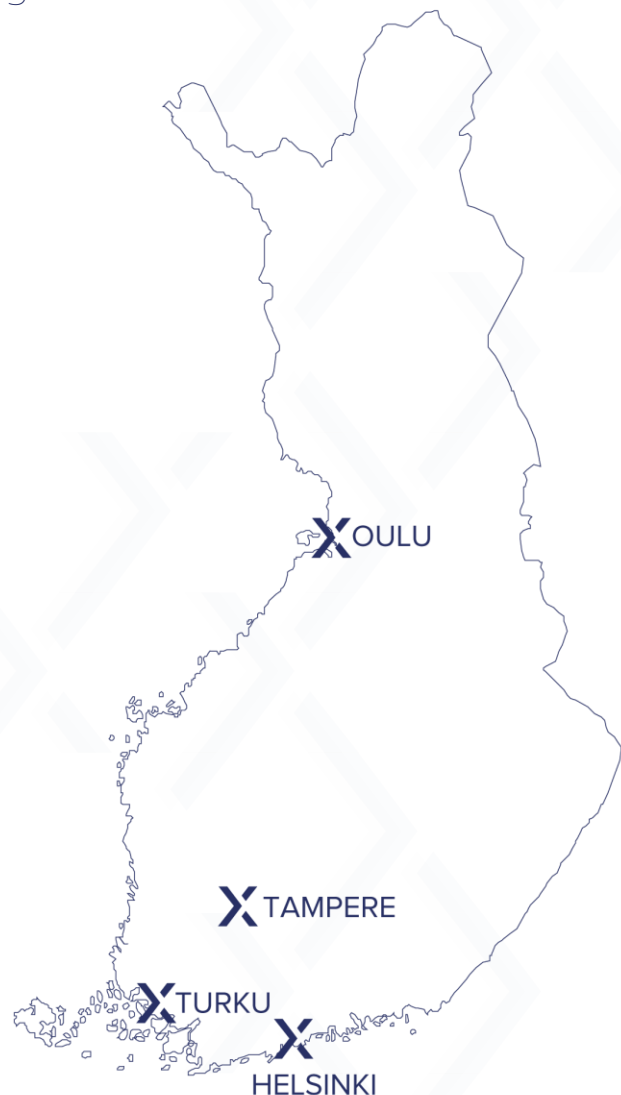
PARAS KUMPPANI

Maksimoimme menestyksesi ja yrityksesi taloudelliset tulokset yhdistämällä huippuluokan lakiosaamisen liiketoimintasi tarpeisiin nöyrällä palveluasenteella.

Asianajotoimistoja luokitteleva The Legal 500 suosittelee useita Lexian praktiikoita.

LEXIA

Legal Excellence

**SUOMEN VAHVIMMAT
PLATINA**
Lexia Asianajotoimisto Oy
FI21599200 | 2010-2023

Tukenasi Suomessa ja kansainvälisesti

Kansainväliset yhteistyöverkostomme Meritas ja TELFA takaavat toimeksiantojen tehokkaan ja luotettavan toteuttamisen maasta riippumatta. Kumppanimme ovat tunnustettuja ja maineeltaan moitteettomia toimijoita yritys juridiikan alalla. Valitsemme tapauskohtaisesti sopivimman kumppanin ja huolehdimme asiakkaan edusta korkean laadun takaamiseksi.

Meritas Law Firms Worldwide on johtava riippumattomien, täyden palvelun asianajotoimistojen yhteistyöverkosto, johon kuuluu 191 toimistoa ympäri maailmaa. Meritaksen kautta asiakkaamme saavat huipputason juridista asiantuntemusta ympäri maailmaa. Kansainvälisiä asianajotoimistoja luokitteleva tutkimuslaitos Chambers & Partners on rankannut Meritaksen parhaiden juridisten verkostojen joukkoon.

Trans European Law Firms Alliance (TELEFA) on Euroopan laajuisten itsenäisten asianajotoimistojen yhteenliittymä. TELEFA:n kautta voimme tarjota asiakkaillemme palvelut kaikilta juridiikan osa-alueilta koko Euroopan laajuisesti.

YLEISTÄ OIKEUSSUOJAKEINOISTA

- Hankintalain mukaisia oikeussuojakeinoja voidaan käyttää hankintayksikön tekemään julkista hankintaa koskevaan päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun, kun hankintayksikkö on toiminut hankintalain vastaisesti
- Tarjoajan kannalta keskeisin päätös on yleensä hankintalain mukaisessa tarjouskilpailussa tehty hankintapäätös -> myös päätös keskeyttää hankinta on hankintalain mukainen hankintapäätös
- HUOM, oikaisuvaatimusta lukuun ottamatta koskevat vain hankintalakien kynnsarvot ylittäviä hankintoja
- Oikeussuojakeinoja voivat käyttää tarjoajat, sekä muut tahot, joita asia koskee
- Hankintalain mukaiset oikeussuojakeinot: Hankintaoikaisu, Valitus markkinaoikeuteen, vahingonkorvausvaade käräjäoikeuteen, KKV

Hankintaoikaisu

- Hankintaoikaisulla mahdollistetaan hankintamenettelyssä tapahtuneen virheen korjaaminen mahdollisimman nopeasti.
- Käytettävissä myös kynnyksrajat alittavissa hankinnoissa ja puitejärjestelyn sisällä minikilpailutusten yhteydessä.
- Hankintayksikkö voi ottaa hankintaoikaisun käsiteltäväksi joko *omasta aloitteesta* (itse-oikaisu, jossa määräaika 90 päivää hankintapäätöksen tekemisestä) tai *asianosaisen vaatimuksesta* (oikaisuvaatimus, joka tulee esittää hankintayksikölle 14 vrk kuluessa hankintapäätöksen tiedoksisaannista).
- Hankintaoikaisun ratkaisemiselle ei ole säädetty erityistä määräaikaa, mutta lähtökohtana on pidettävä mahdollisimman ripeää ratkaisutoimintaa.
- Huom. Oikaisuvaatimuksesta aiheutuneet kulut pysyvät lopputuloksesta huolimatta vaatimuksen tekijällä

HANKINTAOIKAISUN SEURAUKSET

- **Ei muutosta alkuperäiseen päätökseen**
 - Hankintayksikkö päättää, että se ei muuta tekemäänsä hankintapäätöstä, koska siihen ei löydy perusteita. Ei synny uutta hankintapäätöstä, joten ei uutta muutoksenhakuaikaa.
- **Uusi päätös ja virheen oikaisu**
 - Hankintayksikkö päättää poistaa virheellisen päätöksen ja ratkaisee asian uudelleen eli tekee uuden tai osittain uuden hankintapäätöksen. Uudesta hankintapäätöksestä alaa uusi muutoksenhakuaika.
- **Uusi päätös hankinnan keskeyttämisestä**
 - Hankintayksikkö päättää poistaa virheellisen hankintapäätöksen ja keskeyttää hankinnan, jos virhettä ei voida korjata tekemällä uusi hankintapäätös. Hankintayksikkö tekee hankinnan keskeyttämisspätöksen, josta alkaa uusi muutoksenhakuaika.

Markkinaoikeusvalitus

- Hankintayksikön tekemästä virheellisestä hankintapäätöksestä voi valittaa markkinaoikeuteen.
 - Valituksesta on ilmoitettava kirjallisesti hankintayksikölle ennen valituksen vireillepanoa
- Laitetaan vireille kirjallisella hakemuksella
 - 14 vrk hankintapäätöksen tiedoksisaannista (juoksee samaan aikaan kuin oikaisuvaatimuksen määräaika)
 - Valittajan ja hankintayksikön tiedot, yksilöidyt vaatimukset ja perustelut vaatimuksille (mukaan lukien oikeudenkäyntikuluvaatimus)
- Oikeudenkäyntimaksu 2440-7300 euroa riippuen hankinnan arvosta
- Valitusmenettelyn kulku:
 1. Valituksen vireilletulo ja täytäntöönpanokielto
 2. Hankintayksikön vastine ja mahdolliset muiden tarjoajien lausunnot
 3. Suullinen käsittely (harvinainen mutta mahdollinen)
 4. Päätöksen antaminen

MARKKINAOIKEUDEN MÄÄRÄÄMÄT SEURAAMUKSET

MAO voi

1. kumota hankintayksikön päätöksen osaksi tai kokonaan;
 2. kieltää hankintayksikköä soveltamasta hankintaa koskevassa asiakirjassa olevaa virheellistä kohtaa tai muuten noudattamasta virheellistä menettelyä;
 3. velvoittaa hankintayksikön korjaamaan virheellisen menettelynsä;
 4. määrätä hankintayksikön maksamaan hyvitysmaksun asianosaiselle (max. 10%), jolla olisi ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu virheettömässä menettelyssä;
 5. määrätä hankintayksikölle tehottomuusseuraamuksen;
 6. määrätä hankintayksikön maksamaan valtiolle seuraamusmaksun;
 7. lyhentää hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen sopimuskauden päättymään määräämänsä ajan kuluttua.
- Seuraamukset 1-3 ns. ensisijaisia reaali-keinoja
 - Seuraamukset 5-7 vain kansallisen kynnyksarvon ylittävissä liitteen E mukaisten palvelujen (sote-palvelut) ja käyttöoikeussopimuksessa sekä EU-kynnyksarvon ylittävissä hankinnoissa.

LEXIA

Legal Excellence

YLEISIÄ VALITUSPERUSTEITA JA NIIDEN SEURAAMUKSIA

Tarjouksen virheellinen vertailu

*"--markkinaoikeus katsoo, että tarjouspyyntöasiakirjoista ei ole vertailuryhmän 1 toisen vertailutekijän osalta käynyt riittävän selvästi ilmi, miten tarjoajien nimeämien tilintarkastajien tilintarkastuskokemusta tullaan arvioimaan tarjousten vertailussa. Tarjoajat ovat edellä todetusti tulkinneet kyseistä kohtaa tarjouksissaan eri tavalla ja hankintayksikkökin on tulkinnut sitä eri tavalla hankintapäätöstä ja hankintaoikaisupäätöstä tehdessään. --Edellä esitetyn perusteella tarjouspyyntö on ollut omiaan antamaan hankintayksikölle lähes rajoittamattoman vapauden tarjousten laatuarvioinnin toteuttamisessa ja pisteytyksessä. --Koska jo hankintamenettelyä koskeva tarjouspyyntö on ollut hankintasäännösten vastainen, hankintayksikön virheellinen menettely voidaan tässä tapauksessa korjata vain siten, että hankinnasta järjestetään kokonaan uusi tarjouskilpailu."-
MAO:137/19*

- Kyseisessä tapauksessa valittaja esittänyt ensisijaisesti hankintayksikön pisteyttäneen tarjoukset väärin ja suorittaneen vertailun virheellisesti -> Kuten tässäkin tapauksessa, vastaava väite johtaa usein markkinaoikeuden tulkintaan siitä, että tarjouspyyntö ollut vertailuperusteiden osalta epäselvä ja antanut hankintayksikölle rajoittamattoman vapauden tarjousten vertailussa -> johtaa kokonaan uuteen tarjouskilpailuun

Voittaneen tarjoajan tarjouspyynnön vastaisuus/tarjoajan soveltuvuus

"Markkinaoikeus katsoo edellä todetun perusteella, että voittaneen tarjoajan tarjous on ollut tarjouspyynnön vastainen, kun sen tarjoaman laitteiston linjasto ei ole ollut materiaalien osalta täysin teräksien, ja hankintayksikön olisi tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun turvaamiseksi tullut sulkea se tarjouskilpailusta. --Hankintapäätöstä ei ole pantu täytäntöön. Näin ollen valituksenalainen päätös voidaan hankintalain 154 §:n 1 momentin nojalla kumota ja sen täytäntöönpano kieltää. --Mikäli Hankintayksikkö aikoo edelleen toteuttaa hankinnan kysymyksessä olevan tarjouskilpailun perusteella, sen on vertailtava tarjoukset uudelleen sekä tehtävä uusi perusteltu hankintapäätös ottaen huomioon tässä päätöksessä mainitut seikat." –MAO:699/2024

- Mikäli voittanut tarjoaja ei täytä tarjouspyynnössä asetettuja soveltuvuusvaatimuksia, tai mikäli voittaneen tarjoajan tarjous ei ole tarjouspyynnön mukainen, yleinen seuraamus on Markkinaoikeuden päätös jossa hankintayksikkö määrätään sulkemaan tarjoaja/tarjous pois tarjouskilpailusta ja tehtävä uusi hankintapäätös

Epäselvä/ virheellinen tarjouspyyntö

" --markkinaoikeus katsoo, etteivät tarjoajat ole voineet tarjouspyyntöasiakirjojen perusteella päätellä yksiselitteisesti tai yhdenmukaisesti, mitä tietoja, selvityksiä, todistuksia tai vakuutuksia hankintaan osallistuvista suunnittelijoista ja heidän soveltuvuudestaan on tullut antaa tarjouksen antamisen yhteydessä.-- Edellä mainituilla perusteilla tarjouspyyntöasiakirjat ovat olleet hankintasäännösten vastaisella tavalla epäselvät. Asiassa on näin ollen harkittava hankintalaissa säädettyjen seuraamusten määräämistä. -- Koska jo tarjouspyyntöasiakirjat ovat olleet hankintasäännösten vastaiset, hankintayksikön virheellinen menettely voidaan tässä tapauksessa korjata vain siten, että hankinnasta järjestetään kokonaan uusi tarjouskilpailu." –mm. MAO MAO:97/2025

- Tarjousasiakirjojen epäselvyys ja/tai hankintasäännösten vastaisuus johtaa lähtökohtaisesti aina hankintapäätöksen kumoamiseen ja vaatimukseen kilpailuttaa koko hankinta uudelleen

Hyvitysmaksu

- Hankintalain 154 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan markkinaoikeus voi määrätä hankintayksikön maksamaan hyvitysmaksun **asianosaiselle, jolla olisi ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu virheettömässä menettelyssä.**
- Määrätään lähtökohtaisesti vain mikäli reaalikeinot eivät käytettävissä koska hankintasopimus jo tehty
- Määrä riippuvainen hankintayksikön virheen tai laiminlyönnin laadusta, valituksen kohteena olevan hankinnan tai käyttöoikeussopimuksen arvota ja valittajalle aiheutuneista kustannuksista ja vahingosta -> ei kuitenkaan vahingonkorvausta itsessään!
- Määrä ei ilman erityistä syytä voi ylittää 10% hankinnan kokonaisarvosta

Hankintalain mukainen vahingonkorvaus

- Hankintalain 169 §:

Joka tämän lain, Euroopan unionin lainsäädännön taikka Maailman kauppajärjestön julkisia hankintoja koskevan sopimuksen vastaisella menettelyllä aiheuttaa ehdokkaalle, tarjoajalle tai toimittajalle vahinkoa, on velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon.

Kun vahingonkorvausvaatimus koskee tarjousmenettelystä aiheutuneita kuluja, korvauksen tuomitsemiseksi riittää, että ehdokas, tarjoaja tai toimittaja näyttää toteen 1 momentissa tarkoitetun virheellisen menettelyn ja sen, että virheettömässä menettelyssä hänellä olisi ollut todellinen mahdollisuus voittaa tarjouskilpailu.

Vahingonkorvausasioissa toimivaltainen tuomioistuin on oikeudenkäymiskaaren 10 luvussa tarkoitettu käräjäoikeus.

YLEISTÄ VAHINGONKORVAUKSESTA

- Käsitellään yleisissä tuomioistuimissa, ei siis markkinaoikeudessa
- Koskee nimenomaan hankintamenettelyn aikaista toimintaa, ei sopimussuhteen alun jälkeistä toimintaa
- Taustalla yleensä markkinaoikeusprosessi, mutta ei pakollinen
 - Kuitenkin tehokkain osoitus siitä että hankintayksikkö on toiminut hankintalain vastaisesti
- Oikeussuojakeinona erittäin vähän käytetty, siksi esim. vähän oikeuskäytäntöä
 - Yleisempänä keinona hankintalain mukainen hyvitysmaksu jota vaaditaan markkinaoikeudessa (hyvitysmaksu kuitenkin määrätään ensisijaisesti vasta reaalikeynojen jälkeen)

KORVATTAVA VAHINKO

- Lain esitöistä selviää, että hankintalain 169 §:ssä mainitulla vahingolla tarkoitetaan kaikentyyppisiä menetyksiä, eikä pelkästään hankintamenettelyyn osallistumisesta aiheutuneita kustannuksia.
 - Negatiivisen ja positiivisen sopimusedun mukaiset korvaukset, käytännössä siis osallistumiskustannuksien lisäksi saamatta jäänyt voitto
- Käytännössä korvausmäärään määrittäminen vaikeaa, oikeuskäytännössä tuomioistuin turvautunut oikeustoimilain 17 luvun 2 §:n 3 kohtaan ja arvioinut korvattavan määrän

Iina Kajander

iina.kajander@dominushankinnat.fi

Kiitos!

Lotta Koskela

lotta.koskela@lexia.fi